

Sygn. akt III AUa 183/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSO del. Beata Górka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2013 r. w Szczecinie

sprawy S. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 stycznia 2013 r. sygn. akt VI U 1197/12

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górka

Sygn. akt III AUa 183/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił S. L. prawa do emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.; dalej jako ustawa emerytalna) argumentując, że ubezpieczony w dacie składania wniosku o świadczenie nie osiągnął jeszcze wieku emerytalnego, nie legitymował się co najmniej 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, a także nie kontynuował ubezpieczenia emerytalnego i rentowego po osiągnięciu wieku emerytalnego.

S. L. odwołał się od powyższej decyzji podnosząc, że organ rentowy niezasadnie odmówił zaliczenia mu do stażu pracy okresu nauki w (...) Szkoly Zawodowej w okresie od 1 września 1963 roku do 1964 roku. Wskazał też, że skoro opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne, to powinno doliczać mu się to do stażu pracy. Nie powinien też odprowadzać

dwóch składek zdrowotnych do KRUS-u i do ZUS-u. Nie zrozumiałem jest dla niego fakt, iż nie zaliczono mu okresu przebywania na rencie od 19 września 1997 roku do 31 grudnia 2007 roku do stażu pracy z uwagi na nie odprowadzenie składek emerytalno - rentowych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Dodatkowo wskazał, że co prawda od 2 października 1995 roku **S. L.** prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą lecz od 19 września 1997 roku do 31 grudnia 2007 roku nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne i fundusz pracy za siebie lecz podlegał jedynie ubezpieczeniu zdrowotnemu, gdyż pobierał jednocześnie świadczenie rentowe z KRUS.

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2013 roku, uzupełnionym następnie postanowieniem z dnia 16 stycznia 2013 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie S. L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. oraz nie obciążył ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że S. L. (ur. (...)) posiada 18 lat, 4 miesiące i 16 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Ubezpieczony w dniu 28 sierpnia 2012 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury. Od 2 października 1995 roku S. L. prowadził działalność gospodarczą, a w okresie od 19 września 1997 roku do 31 grudnia 2007 roku nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne i fundusz pracy lecz podlegał jedynie ubezpieczeniu zdrowotnemu, gdyż pobierał świadczenie rentowe z KRUS.

Na podstawie przepisów art. 27 ust. 1 i 55 ustawy emerytalnej Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie. Na wstępie podkreślił, że to treść decyzji, od której odwołanie wniósł ubezpieczony wyznacza przedmiot rozpoznania sprawy. Nie odniósł się zatem do podnoszonej przez ubezpieczonego kwestii zasadności i prawidłowości odprowadzania przez organ rentowy składek na ubezpieczenie zdrowotne, czy też ich wysokości, ale kwestią prawa do świadczenia emerytalnego. Zauważył przy tym, że ubezpieczony nie odniósł się w sposób szczególny do przesłanek, które przyczyniły się do odmowy przyznania mu prawa do emerytury, co uniemożliwiało weryfikację decyzji pod kątem jej prawidłowości.

Odnośnie kwestii stażu ubezpieczeniowego sąd pierwszej instancji zauważył, że ten uznany przez KRUS był zdecydowanie większy niż okres składkowy i nieskładkowy uwzględniony przez organ rentowy. Okres prowadzenia działalności gospodarczej (od 1997 do 2007 roku) i przebywania na rencie rolniczej powinien zostać zaliczony do okresów nieskładkowych, co przyczyniłoby się do spełnienia przesłanki posiadania co najmniej 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego. W prawie ubezpieczeń społecznych obowiązuje jednak zasada jednego świadczenia (tzw. zasada nie kumulacji). Konsekwencją tej zasady jest, iż to co ubezpieczony uzyskał w KRUS-ie nie jest ponownie zaliczane przez organ rentowy.

Odnośnie zaś kwestii składek Sąd Okręgowy wskazał, że w prawie ubezpieczeń społecznych odróżnia się składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe) od składek na ubezpieczenie zdrowotne. Pierwsze z nich, myśl art. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. z 2009 r. Dz.U. nr 205, poz. 1585 ze zm.), pozwalają uzyskać okresy składkowe; natomiast składki na ubezpieczenie zdrowotne (wynikające z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. z 2008 r. Dz.U. nr 164, poz. 1027, ze zm.) pozwalają na bieżące leczenie. Tym niemniej w sprawie nie ma znaczenia czy od ubezpieczonego będącego emerytem KRUS-u pobierano prawidłowo składki na ubezpieczenie zdrowotne, tylko czy ubezpieczony udowodnił co najmniej 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego w świetle przepisów art. 5 ust. 1-5, art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 14, art. 7, art. 10 ust. 1-3 ustawy emerytalnej oraz 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ubezpieczony pobierając rentę rolniczą nie miał okresu składkowego albowiem nie odprowadzał z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej składki na ubezpieczenie społeczne. Gdyby za prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne (w szczególności składkę emerytalną i rentową) okres ten zostałby mu zaliczony do okresów składkowych. Nie można również zaliczyć mu tego okresu jako okresu nieskładkowego albowiem nie został on wymieniony we wspomnianych artykułach ustawy emerytalnej.

Sąd pierwszej instancji przytoczył przy tym wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2009 r. (sygn. II UK 395/08), zgodnie z którym samo prowadzenie działalności gospodarczej bez opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (lub wykazania zwolnienia od opłacania składek) nie stanowił okresu składkowego. Taki reżim miał swe uzasadnienie w tym, że prowadzący działalność gospodarczą byli jednocześnie płatnikami składki, stąd od nich tylko zależało czy składka została uiszczona. Stanowisko to potwierdza również w swym wyroku Sąd Apelacyjny w Łodzi (sygn. III AUa 1058/05), który wskazał, że nie ma podstaw do uwzględnienia - jako składkowe - okresów zwolnienia od opłacania składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, które miały miejsce po dniu 15 listopada 1991 roku.

Ponieważ ubezpieczony podnosił, że niezrozumiałym jest dla niego fakt odprowadzania podwójnej składki na ubezpieczenie zdrowotne (z tytułu emerytury i z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej), Sąd Okręgowy wyjaśnił, choć nie było to kwestią rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, że składka ta winna być opłacona od wszystkich przychodów uzyskiwanych przez osobę podlegającą ubezpieczeniu społecznemu. W przypadku S. L. byłby to przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz z tytułu otrzymywanej emerytury.

Na koniec sąd pierwszej instancji wskazał, że kwestia zaliczenia ubezpieczonemu jednego roku szkoły zawodowej do stażu pracy nie miała w sprawie decydującego znaczenia, albowiem nie było to wystarczające do uzyskania 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł S. L., który nie zgodził się z rozstrzygnięciem odmawiającym przyznania mu prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganych 25 lat okresów ubezpieczenia. Skarżący uważa, że wyliczenie 18 lat, 4 miesięcy i 16 dni jest nieprawidłowe i pomija niektóre okresy jego pracy. Ubezpieczony podniósł, że od 1 stycznia 1999 roku do 31 marca 2012 roku był rencistą, a od 1 października 2012 roku jest emerytem z tytułu ubezpieczenia w KRUS. Jednocześnie jednak od 2 października 1995 roku prowadził działalność gospodarczą, z tytułu której w okresie 19 września 1997 roku do 31 grudnia 2007 roku nie odprowadzał składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe do ZUS, a jedynie składkę zdrowotną.

S. L. podważa zasadność równoczesnego opłacania składki zdrowotnej z tytułu świadczenia z KRUS, jak i z działalności gospodarczej na rzecz ZUS. Skarżący nie rozumie też co ma wspólnego składka zdrowotna z uzyskiwanym z działalności gospodarczej przychodem, ani poco ma tą składkę płacić, skoro od przychodów odprowadza podatki do Urzędu Skarbowego.

Ponadto S. L. uważa, że wbrew ustaleniu sądu pierwszej instancji legitymuje się 39 latami, 8 miesiącami i 20 dniami okresów ubezpieczenia. Na powyższy okres składają się lata:

- 01.01.1999 - 31.12.2007,
- 01.09.1963 – 31.07.1976,
- 02.10.1995 – 31.12.2012 – prowadzenie działalności gospodarczej,
- 10.02.1982 – 31.12.1998 – praca w gospodarstwie rolnym.

W uzupełnieniu apelacji ubezpieczony wskazał, że zaskarża wyrok Sądu Okręgowego w całości i wnosi o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja S. L. nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd drugiej instancji w całości podzielił ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego. Spór, jak słusznie to ustalił sąd pierwszej instancji, sprowadzał się do kontroli decyzji organu rentowego z dnia 16 października 2012 roku odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, albowiem w ocenie organu rentowego ubezpieczony złożył wniosek

przed osiągnięciem wieku emerytalnego, nie legitymował się okresem co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nie kontynuował ubezpieczenia emerytalno-rentowego po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Bezsporne w sprawie jest, że zgodnie z art. 55 ustawy emerytalnej ubezpieczonym-mężczyznom urodzonym przez 1 stycznia 1949 roku, którzy osiągnęli wiek 65 lat i mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat – może być obliczona emerytura w oparciu o zgromadzone na koncie składki na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji, o ile wystąpią z takim wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 roku. W przedmiotowej sprawie ubezpieczony na datę wydania zaskarżonej decyzji wykazał jedynie 18 lat, 4 miesiące i 16 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Jak słusznie ustalił Sąd Okręgowy ubezpieczony od 1995 roku prowadził działalność gospodarczą, lecz od 19 września 1997 roku do 31 grudnia 2007 roku nie odprowadzał za siebie składki na ubezpieczenie społeczne i fundusz pracy, a opłacał tylko składkę zdrowotną. Ponadto od 1 stycznia 1999 roku do 31 marca 2012 roku ubezpieczony pobierał z KRUS rentę, a od 1 października 2012 roku emeryturę rolniczą

Z poświadczenia dla celów emerytalno-rentowych zawartego w aktach rentowych na k. 30 wynika, że S. L. podlegał ubezpieczeniom w okresie od 2 października 1995 roku do 18 września 1997 roku z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, a podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowiła zadeklarowana kwota nie mniejsza jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (kod 0510), a następnie w okresie od 1 stycznia 2008 roku do 31 sierpnia 2012 roku widnieje kod 0512, z czego wynika, że ubezpieczony prowadził nadal pozarolniczą działalność gospodarczą i miał jednocześnie ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Z powyższego poświadczenia wynika również, że ubezpieczony miał przerwę w opłacaniu składek w okresie od 19 września 1997 roku do 31 grudnia 2007 roku. Mając na uwadze formalną poprawność i merytoryczną zasadność decyzji organu rentowego, w ocenie Sądu Apelacyjnego, słusznie sąd pierwszej instancji nie dopatrywał się jakichkolwiek nieprawidłowości w spornej decyzji.

Podzielić także należy stanowisko Sądu Okręgowego, że przedmiotem decyzji organu rentowego było prawo do emerytury, a nie kwestia prawidłowości i zasadności odprowadzania przez ubezpieczonego składek na ubezpieczenie społeczne czy zdrowotne. Podkreślenia wymaga, że ani odwołanie, ani apelacja nie odnoszą się do przesłanek, które legły u podstaw odmowy prawa do emerytury. W szczególności ubezpieczony nie wskazał, a wręcz w trakcie rozprawy przed sądem pierwszej instancji potwierdził, że w spornym okresie nie odprowadzał składek na ubezpieczenie społeczne, tylko składkę zdrowotną.

Co prawda S. L. uważa, że legitymuje się blisko 40 letnim stażem pracy, z uwagi na zsumowanie okresów: 01.01.1999 - 31.12.2007, 01.09.1963 – 31.07.1976, 02.10.1995 – 31.12.2012 oraz 10.02.1982 – 31.12.1998. Sąd Apelacyjny wyjaśnia jednak, że pojęcie „stażu pracy” nie jest tożsame z pojęciem „okresu składkowego i nieskładkowego”. Zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 5 ustawy emerytalnej okresami składkowymi są, co do zasady, okresy opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Oznacza to, że ubezpieczony prowadząc działalność gospodarczą i odprowadzając jedynie z tego tytułu składkę zdrowotną, nie powiększył swojego okresu ubezpieczenia. Zasada ta wynika także z art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy emerytalnej, który stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury z ZUS dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (tak jak w przypadku S. L.) nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. Ustawodawca w art. 5 ust. 5 rozciągnął zakres zastosowania reguły o braku prawa do świadczeń za okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, w których nie opłacono składek przez osoby zobowiązane do opłacania składek na własne ubezpieczenie społeczne, również na okres przed wejściem w życie ustawy, tj. przed 1 stycznia 1999 roku. W konsekwencji ustawodawca założył, że przed dniem 1 stycznia 1999 r. obowiązywały takie same regulacje prawne w tej dziedzinie, jakie obowiązują obecnie (tj. nieuwzględnianie przy ustalaniu uprawnień emerytalno-rentowych okresów ubezpieczenia bez składki).

W ocenie Sądu Apelacyjnego S. L. nie chce zauważyć wyjaśnienia złożonego na rozprawie przez pełnomocnika organu rentowego, a następnie potwierdzonego przez sąd pierwszej instancji w uzasadnianiu wyroku na k. 5, że

składka na ubezpieczenie zdrowotne winna być odprowadzana od wszystkich przychodów uzyskiwanych przez osobę podlegającą ubezpieczeniu społecznemu. Czyli to nie od emerytury z KRUS ZUS pobiera składkę zdrowotną, tylko od działalności gospodarczej, którą ubezpieczony prowadzi. Ponadto opłacanie od przychodu z działalności gospodarczej podatków na rzecz Urzędu Skarbowego nie oznacza, że od sumy tej nie odprowadza się już żadnych innych należności publicznych, tj. składek społecznych, zdrowotnych, czy składki na fundusz pracy. Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe wynika z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i obowiązuje ubezpieczonego.

Mając zatem na uwadze, że S. L. nie wykazał wszystkich przesłanek warunkujących uzyskanie prawa do emerytury, orzeczenie Sądu Okręgowego uznać należało za słuszne. Ponieważ apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie, Sąd Apelacyjny oddalił ją jako bezzasadną w oparciu o treść art. 385 k.p.c.

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko del. SSO Beata Górka